

94. møde.

Fredag den 15. april kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredie behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om statens materialprøveråd.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3461).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 101 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Dernæst foretoges:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov nr. 280 af 30. juni 1922 om menighedsråd.

(Første behandling findes i tidenden sp. 512; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 499).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, de stillede ændringsforslag og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredie behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Lysholt Hansen): Udvalget har holdt 6 møder og har modtaget 3 deputationer samt haft samråd med kirkeministeren.

Der er i udvalget enighed om at indstille lovforslaget til vedtagelse med de 3 ændringsforslag, der er stillet af ministeren.

Ændringsforslagene nr. 1 og 3 har til hensigt at fastslå, at menighedsrådet afgør, om et medlem, der er straffet eller bliver straffet i valgperioden, skal udelukkes af menighedsrådet.

Ændringsforslag nr. 2 imødekommer et ønske om, at et menighedsråd af rådighedsbeløbet kan yde bidrag til formål, der vedrører stiftet som helhed. Jeg understreger, at der ikke hermed pålægges en pligt til at yde bidrag til sådanne formål, men at det helt overlades til det enkelte menighedsråds afgørelse, om man vil yde noget eller ej.

Med hensyn til rådighedsbeløbets anvendelse er der iøvrigt enighed i udvalget om, at der i menighedsrådene må tages tilbørligt hensyn til de ønsker, som et eventuelt mindretal i menighedsrådet må have om også at få del i rådighedsbeløbet.

Udvalget har ligeledes drøftet det meget udviklede system med de forskellige kirke-regnskaber. Der er enighed om, at en forenkling er ønskelig, og den må helst komme så hurtigt som muligt. Som det fremgår af bilaget til betænkningen, er den højtærede kirkeminister selv inde på samme tankegang.

Endelig har udvalget grundigt drøftet spørgsmålet om kirkeministeriets udvidede adgang til besættelse af visse præsteembeder. Man er klar over, at den nuværende ordning næppe åbner mulighed for en fyldestgørende løsning af de problemer, der er i forbindelse hermed. Der er enighed om, at det sikkert vil være rigtigt nærmere at overveje, hvorledes disse problemer bedst kan løses, men at det ikke kunne ske i forbindelse med denne revision af loven.

Med disse bemærkninger skal jeg på udvalgets vegne indstille lovforslaget til vedtagelse med de foreslåede ændringer. Også på mit partis vegne skal jeg anbefale vedtagelsen.

Jeg vil derudover gerne sige et par ord i

[Lysholt Hansen.]

tilknytning til betænkningens bemærkninger om en eventuel udvidelse af ministeriets adgang til besættelse af visse præsteembeder. Vi har i udvalget ofret megen tid på at drøfte de forskellige former, hvorunder en sådan udvidelse kunne ske. Da overvejelserne i udvalget ikke har kunnet føre til et resultat på nuværende tidspunkt, skal jeg ikke her optage en diskussion om emnet, men jeg kan på den anden side ikke undlade at gøre opmærksom på den kronik, skrevet af en sognepræst, der i går stod at læse i „Kristeligt Dagblad“. Jeg har sjældent læst en mere åbenhjertig erkendelse, og den var for mig en kraftig understregning af, at den dag må være nær, da vi herindefra rækker en hjælpende hånd til de præster, der simpelthen er kørt fast i deres arbejde eller mangel på arbejde, så de får mulighed for at blive flyttet til embeder, hvor de kan begynde på en frisk. Når denne sognepræst siger — jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et citat:

„Jeg er overbevist om, at ikke få præster ødelægges og mange gøres ringere, fordi de ikke kan få den forflyttelse, de trænger til. De slides op ved stadig at være nederlagets mænd. De trænger til at føle, at de kan bruges“, er det stærke ord, der kun kan gøre et dybt indtryk på mig, fordi jeg føler, at han har ret. Jeg vil derfor gerne slutte med at udtrykke håbet om, at de drøftelser, vi i udvalget har haft om dette tema, kan blive et bidrag til, at de overvejelser, der endnu måtte være nødvendige for nogle, kan tilendebringes indenfor en overskuelig fremtid, så der kan nås et resultat til gavn for såvel præster som menigheder.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan anbefale lovforslaget med de ændringer, der er foreslået af ministeren og tiltrådt af udvalget.

Når jeg tager ordet, er det i forbindelse med det spørgsmål, som udvalgets ærede ordfører var inde på, spørgsmålet om ændringer i reglerne for præsternes ansættelse. Dette spørgsmål blev rejst, da sagen var til første behandling, og det er senere drøftet i udvalget, og jeg tror, man fra alle sider erkender, at det er et problem. Det

har man også tidligere erkendt fra folketingets side. Da vi sidste gang drøftede menighedsrådsloven, blev der gennemført en bestemmelse om, at hvor der er tre præster, besætter ministeriet ved ledighed en af disse præstestillinger.

Det var i særlig grad af hensyn til udlandspræsterne, der undertiden havde vanskeligt ved at komme i betragtning ved besættelse på normal vis af præsteembeder; de skulle på den måde kunne få en mulighed for at komme ind i kirkens arbejde, når de kom tilbage; men naturligvis var det også af hensyn til, at andre præster, som havde vanskelighed ved at blive forflyttet, kunne få en chance. Jeg erkender som sagt, at der er et problem. Der er ingen tvivl om, at der ud over landet sidder præster, som er kørt fast, men som, hvis de kom til et nyt sogn, til en ny kreds af mennesker, en ny menighed, ville kunne gøre udmærket fyldest, og det ville være af stor betydning både for disse præster personligt og også for menighedsarbejdet i det hele taget, at der skete en forandring.

Der er naturligvis den store betænkkelighed ved det, at det jo ikke svarer helt til det, man i sin tid tænkte sig, da man indførte menighedsrådene, hvis vigtigste opgave netop er at have indflydelse på præstevalget, og det må jo også nok siges, at en præst, som bliver indsat i et embede i kraft af en særlig ordning, på forhånd vil få et vist skær imod sig, som ikke er ønskeligt og i hvert fald ikke kan siges at fremme mulighederne for at komme godt i gang i det nye embede. Det kan også siges, at dette fundament i menighedsrådsloven, menighedsrådenes lokale selvstyre overfor præstevalg, er noget så væsentligt, at man skal være yderst varsom med at rokke ved det. Men jeg vil gerne give udtryk for, at jeg er enig med kirkeministeren i, at der foreligger et problem, som folketinget bør overveje, og hvis man uden at gå den ret for nær, som er givet menighedsrådene i den gældende lov med hensyn til præstevalg, kan finde vej til at åbne lettere muligheder for forflyttelse af præster, vil jeg gerne på et senere tidspunkt være med til at overveje det.

Søren Olesen: Jeg havde oversendt en sag til udvalget til behandling, men ud-

[Søren Olesen.]

valget har ikke fundet anledning til at foretage sig noget i den anledning. Sagen drejer sig om nogle medlemmer af folkekirken, som man havde nægtet optagelse på valglisten på grund af, at de havde ydet et bidrag til en frimenighed, hvis kirke de undertiden besøgte. Det var ikke min mening, at udvalget skulle forandre noget i de bestemmelser, der står i loven, men jeg synes, at det ville have været på sin plads at få en udtalelse om, at den omstændighed, at man betaler bidrag til et andet trossamfund, ikke skal være årsag til, at man bliver slettet af de kirkelige valglisten, når man iøvrigt ikke har udmeldt sig af folkekirken og slet ikke ønsker det, men kun vil yde et bidrag til en menighed, hvor man måske lejlighedsvis ønsker at komme. Det er nemlig sådan i de sogne, hvor der findes frimenigheder, at der kan være folk, som iøvrigt hører til folkekirken, men alligevel ønsker at besøge frikirkens gudstjenester; de pågældende kan have slægtninge og familie, som hører til frimenigheden, de kan ved forskellige lejligheder komme til at benytte kirken, og derfor kan de ønske at give et bidrag til den. Jeg finder det ganske meningsløst at slette nogen af de kirkelige valglisten af denne grund, når de ellers, som tilfældet er i den omtalte sag, har modtaget dåb, konfirmation og vielse indenfor folkekirken og ikke har noget som helst ønske om at træde ud af den, tværtimod.

Nu har udvalget ikke ønsket at afgive nogen udtalelse om dette, men det kan jo være, man vil tage spørgsmålet op igen, når lovforslaget kommer til fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling. Jeg vil gerne høre den højtærede kirkeministers syn på sagen, idet jeg gerne vil have en udtalelse om, hvorvidt dette at yde bidrag til et andet trossamfund kan være anledning til, at man bliver slettet af de kirkelige valglisten. Jeg mener, at en sådan udtalelse vil være på sin plads, fordi der har været usikkerhed omkring dette forhold. Den omtalte valgbestyrelse slettede ved menighedsrådsvalget i 1949 de pågældende medlemmer af valglisten og fik ministeriets godkendelse deraf, men ved valget i 1953 genoptog man de samme mennesker på den kirkelige valgliste. Det

kunne altså se ud til, at man har været i høj grad usikker på dette punkt, og derfor mener jeg, der trænges til en klargøring.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke udvalget for dets velvillige behandling af lovforslaget.

Jeg har med stor interesse set i betænkningen, at udvalget er positivt indstillet overfor tanken om gennemførelse af ændrede regler for præstevalg. Jeg har jo noget ekstraordinært under udvalgsbehandlingen prøvet at komme igennem med et ændringsforslag til det foreliggende lovforslag, så vi allerede nu kunne få de pågældende regler ændret. Det har imidlertid ikke været muligt at trænge igennem med det, og jeg tror forsåvidt også det er rigtigt, at en så vidtgående ændring skulle være indarbejdet i selve lovforslaget inden fremsættelsen. Men jeg skal ved først givne lejlighed tage spørgsmålet op igen.

Det glædede mig meget, at det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) udtalte sig så positivt om sagen. Det ærede medlem er jo ganske klar over, at der er en nælde, men han er meget uvillig til at gribe om nælden; det kan imidlertid være, at vi kan nå til at gøre det i fællesskab engang; det skal ikke komme an på mig i så henseende. Jeg tror, det ville være meget vigtigt at få gennemført en sådan ændring, fordi man derved ville få den fluktuation i kirken, som er så væsentlig. Det er nu engang vanskeligt for en præst stadig at forny sig igennem 20—30 år i et lille sogn, i en lille kreds af mennesker; det er vi forsåvidt enige om allesammen.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen var inde på spørgsmålet om, i hvilket omfang frimenighedsmedlemmer bevarer deres valget indenfor folkekirken. Det hedder i loven, at hvis man slutter sig til et trossamfund udenfor folkekirkens orden, er man ikke medlem af folkekirken, og der er vel her netop tænkt på frimenighederne. Hvis man er medlem af en frimenighed og betaler stadige, regelmæssige bidrag til frimenigheden, må man vel betragtes som hørende til frimenigheden og ikke hørende til folkekirken, og jeg tror, at de færreste medlemmer af frimenighederne ville ønske både at betale deres normale kirkeskat og at

[Kirkeministeren.]

betale til deres frimenighed. Men der kan selvfølgelig være tvivlstilfælde, og jeg giver det ærede medlem ret i, at fordi man nærer interesse for en frimenighed og nu og da ønsker at yde bidrag til den, skal man naturligvis ikke betragtes som udtrådt af folkekirken; det ville i de fleste tilfælde føles som aldeles urimeligt. Spørgsmålet må så tages op, hver gang de konkrete sager foreligger, og man må se på, om disse mennesker betragter sig som tilhørende frimenigheden eller som tilhørende folkekirken.

Jeg har ikke flere bemærkninger og vil slutte med at udtale ønsket om, at vi inden længe kan nå frem til en ændring af præstevælsreglerne, sådan som der er positivt ønske om også indenfor udvalget.

Ordføreren (Lysholt Hansen): For en ordens skyld vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Søren Olesen, at vi har i udvalget drøftet den henvendelse, som det ærede medlem skriftligt har sendt udvalget, men da det så klart er et administrativt spørgsmål — og det har kirkeministeren jo også givet udtryk for for dette enkelte tilfældes vedkommende — har udvalget ikke ment at kunne tage stilling dertil.

Jørgen Jørgensen (Løjre): Jeg har haft lejlighed til at se de skrivelser, der er vekslet mellem kirkeministeriet og den pågældende, der har ydet tilskud til en frimenighed og i den anledning er slettet af den kirkelige valgliste uden at stå som egentligt medlem af den pågældende frimenighed, og det er jo det, der er problemet.

Jeg synes, at ministeriets afgørelser er lidt vakkende og usikre og lidt skiftende, og jeg vil henstille til ministeriet, at man tager spørgsmålet op til overvejelse igen og får fastlagt klare regler. Det må være muligt for mennesker at yde bidrag til en frimenighed uden dermed at gå ud af folkekirken. Når den pågældende ikke officielt står opført som medlem af frimenigheden, må han have ret til at blive betragtet som medlem af folkekirken, og det var det, der, synes jeg, forelå i den givne situation. Det er jo imidlertid ikke noget stort spørgsmål; det er noget, man administrativt må kunne

ordne, men jeg vil henstille til ministeriet, at det overvejer spørgsmålet.

Søren Olesen: Jeg takker for den højtærede kirkeministers udtalelse om, at dette at betale bidrag til et andet trossamfund ikke kan give anledning til, at man slettes af de kirkelige valgliste. Mange støtter jo andre trossamfund — hvor mange giver f. eks. ikke bidrag til Frelsens Hær? Denne institution fører lister over folk, som giver bidrag, og næste gang der er indsamling, kommer de igen, fordi de har navnet skrevet op. Der kan ikke være nogen mening i, at ens stilling til folkekirken skulle være berørt deraf. Derimod er jeg selvfølgelig enig i og indforstået med, at hvis man tilmelder sig en frimenighed, er det noget andet, selvom man måske ikke formelt melder sig ud af folkekirken. Der gør sig imidlertid stadig det forhold gældende, som også i den foreliggende sag, at når så de pågældende spørger, om de kan blive fri for at betale kirkeskat, bliver der svaret benægtende: så længe de ikke har meldt sig ud af folkekirken, må der betales kirkeskat.

Derfor synes jeg, at den afgørelse, der faldt i 1949, var forkert, det kan jeg ikke komme bort fra, og når man i 1953 har indtaget en anden stilling, viser det da også, at det pågældende menighedsråd må være kommet til den opfattelse, at man havde truffet en forkert afgørelse i 1949.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Det ærede medlem sagde, at det, at man betalte bidrag til en frimenighed, ikke burde have til følge, at man betragtedes som udmeldt af folkekirken. For at undgå enhver misforståelse vil jeg sige, at naturligvis betyder det, at man nu og da af interesse for en frimenighed giver den et bidrag, ikke, at man er udmeldt af folkekirken; men hvis den pågældende er bidragydende medlem af en frimenighed i den forstand, at han har de deraf flydende rettigheder og forpligtelser i frimenigheden, må han — og det forstod jeg også at det ærede medlem er enig med mig i — betragtes som medlem af frimenigheden og ikke som medlem af folkekirken. Der kan være tvivlstilfælde, dem må man tage op til undersøgelse, og det er også blevet gjort. Men skønnet kan

[Kirkeministeren.]

jo, det ved vi godt, en enkelt gang være galt, og så må sagen tages op påny og afgørelsen korrigeres. Det forstår jeg er sket i dette tilfælde, som jeg altså ikke har haft med at gøre, idet det er fra 1949.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1, 2 og 3, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om straf for folkedrab.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3092; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 535).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (K. Axel Nielsen): Udvalget har holdt et møde og herunder haft samråd med den højtærede justitsminister. De spørgsmål, der ved første behandling blev rejst af det ærede medlem frk. Helga Pedersen med tilslutning af det ærede medlem hr. Rasting, blev besvaret under samrådet, og besvarelsen er gengivet i betænkningen, hvortil jeg tillader mig at henvise. På udvalgets vegne skal jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse uforandret.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker udvalget for den enstemmige indstilling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 samt dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov nr. 241 af 4. juni 1947 om en dansk besættelsesstyrke i udlandet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1887; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3344).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov nr. 276 af 18. juni 1951 om forsvarets ordning (sammensætningen af værnene, korpserne m. fl.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1889; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3346).

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov nr. 277 af 18. juni 1951 om forsvarets ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1891; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3346).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Poul Hansen (Kalundborg): På mit partis vegne kan jeg give tilslutning til de tre lovforslag, idet jeg henholder mig til den højtærede forsvarsministers begrundelse for dem.

Selvom Vesttyskland nu genvinder sin suverænitet og vor beskedne styrke i Holsten på et eller andet tidspunkt ikke længere skal betragtes som besættelsesstyrke, er vi enige i, at den bør opretholdes, i hvert fald indtil der er tilvejebragt større klarhed over de fremtidige forsvarsforhold. Hvad der så videre skal ske med denne styrke, må til den tid tages op til overvejelse.

Vedrørende de to lovforslag om forsvarsordningen ligger det jo sådan, at de gældende love bestemmer, at der skal ske en revision i denne folketingsssamling, og derfor